ROK IX

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Nº 11

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 CZERWCA 1934 ROKU

NOWE PRAWO PRZEMYSŁOWE

Zmiany obowiązującego dotychczas od r. 1927 prawa przemysłowego zostały już ogłoszone.

Z punktu widzenia przemysłu chemicznego zasługują na specjalną uwagę postanowienia, dotyczące koncesjonowania kilku gałęzi wytwórczości chemicznej. Aczkolwiek bowiem, stosownie do przepisów noweli, Rada Ministrów może ze względu na interes publiczny rozciągać obowiązek uzyskiwania koncesji na wszystkie gałęzie produkcji: jednak brzmienie Ustawy wprowadza zasadę koncesjonowania z mocy samego prawa — w odniesieniu do wyrobu kwasu azotowego oraz wyrobu syntetycznych barwników organicznych i półproduktów organicznych. Koncesjonowanie przedsiębiorstw kwasu azotowego istniało już w Polsce od r. 1932, na podstawie specjalnej Ustawy; wprowadzenie więc analogicznego postanowienia do przepisów prawa przemysłowego jest spowodowane względami natury unifikacyjnej. Natomiast całkowitą nowość stanowi koncensjonowanie „wyrobu syntetycznych barwników organicznych oraz syntetycznych półproduktów organicznych, służących do wyrobu barwników i materjałów wybuchowych". Zasada ta stosuje się przytem również w przypadku „technicznej rozbudowy takich przesiębiorstw". Na uwagę zasługuje postanowienie, zezwalające na cofnięcie koncesji, jeżeli istnieje uzasadniona obawa nadużywania koncesji przez osobę, skazaną prawomocnym wyrokiem sądowym za przestępstwo w chęci zysku, przeciw moralności publicznej lub za zbrodnię.

Rozporządzenia Rady Ministrów, dotyczące wprowadzenia koncesjonowania na te gałęzie przemysłu, które nie są koncesjonowane w myśl przepisów prawa przemysłowego, nie mogą naruszać praw nabytych.

Jak widać z powyższego, przepisy nowego prawa przemysłowego dają szersze niż dotychczas możliwości w zakresie koncesjonowania poszczególnych gałęzi przemysłu.

Minister Przemysłu i Handlu może też określić w drodze rozporządzenia — jakie kwalifikacje mają mieć osoby, sprawujące kierownictwo ruchu lub kierownictwo działów technicznych w zakładach fabrycznych. Rozporządzenie takie będzie wydawane po wysłuchaniu opinji Izb Przemysłowo-Handlowych, inicjatywa zaś wyjść może ze strony poszczególnych rodzajów przemysłu. Rozporządzenia, dotyczące kwalifikacji, nie mogą naruszać praw nabytych.

Zarządy zakładów przemysłowych obowiązane są przedstawiać do urzędowego użytku władzy przemysłowej—na jej żądanie i w terminach przez nią wyznaczonych—ogólne dane o stanie gospodarczym przedsiębiorstwa, informacje o składzie osobowym pracowników, o urządzeniach technicznych zakładów oraz o przyczynach unieruchomienia lub wznowienia pracy.

Całkowitemu przeredagowaniu uległy w nowem brzmieniu prawa przemysłowego przepisy, dotyczące zrzeszeń przemysłowych takiego typu, jak np. Związek Przemysłu Chemicznego. Nadzór nad takiemi zrzeszeniami powierzony został Ministrowi Przemysłu i Handlu, przemysł zaś może się zrzeszać tylko na podstawie przepisów prawa przemysłowego, nie zaś — jak dotychczas — na podstawie prawa o stowarzyszeniach. Zrzeszenia przemysłowe mają na celu popieranie rozwoju przemysłu, pozyskiwanie rynków zbytu, obronę interesów gospodarczych przemysłu. Przedsiębiorstwa przemysłowe mogą stowarzyszać się w liczbie przynajmniej 3-ch. Minister Przemysłu i Handlu ma prawo rozwiązać zrzeszenie, po wysłuchaniu opinji Izb Przemysłowo-Handlowych, jeżeli wykracza ono przeciwko przepisom prawa przemysłowego, postanowieniom statutu i obowiązujących praw, jeżeli wreszcie zagraża interesowi publicznemu, albo zaniedbuje spełnienia swych zadań.

Minister Przemysłu i Handlu władny jest — po wysłuchaniu opinji zainteresowanych Izb Przemysłowo-Handlowych — powołać zrzeszenia przymusowe, jak również może zarządzić obowiązek należnia wszystkich przedsiębiorstw przemysłowych do istniejących już zrzeszeń.

Ponadto, prawo przemysłowe wskazuje, jakie postanowienia powinny być zawarte w statutach zrzeszeń przemysłowych.

Specjalne przepisy regulują prawa i obowiązki związków zrzeszeń przemysłowych.

Nowela do prawa przemysłowego wchodzi w życie w 3 miesiące po ogłoszeniu; przepisy wynokawcze wyda Minister Przemysłu i Handlu.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Poczynając od dnia 1 czerwca wprowadzony zostaje w „Wiadomościach" dział zatytułowany „Informacje Eksportowe". Zawierać on będzie informacje dotyczące: podpisania układów handlowych, kontyngentowych i dewizowych przez Polskę, projektowanego rozpoczęcia rokowań o zawarciu tego rodzaju układów; informacje o zainteresowaniu firm zagranicznych wywozem produktów chemicznych polskich; zapytania o objęcie przedstawicielstwa towarów chemicznych na obcych rynkach. Nadto w dziale powyższym rejestrowane będą zmiany celne i reglamentacyjne dotyczące produktów chemicznych, które nastąpiły na obcych rynkach, oraz inne wiadomości dotyczące eksportu. Wprawdzie niektóre z tych informacyj ogłaszane są także w innych publikacjach, a większość podawana do wiadomości członków Związku w drodze korespondencyjnej, zważywszy jednak że mogą one umknąć uwadze zainteresowanych, lub być pożyteczne także dla innych czytelników „Wiadomości", uznać należy potrzebę publikowania tych informacyj.

Przedłużona została moc obowiązująca układu kontyngentowego z Danją na okres 1.V—1.IX.1934. Układ przewiduje kontyngenty dewizowe na przywóz szeregu towarów z Polski. Związek udziela szczegółowych informacyj.

Zawarty został układ kontyngentowy z Estonją na okres 1.V.1934 — 1.V.1935, przewiduje on kontyngenty przywozowe na szereg towarów polskich. Związek udziela szczegółowych informacyj.

Podpisany został protokół o unieruchomieniu dalszych kontyngentów przywozowych do Rumunji, przewidzianych w układzie kontyngentowym polsko-rumuńskim, obowiązującym do dnia 1.VII rb. Rokowania o zawarcie układu kontyngentowego na okres po 1.VII rozpoczną się w połowie czerwca, Związek gromadzi postulaty wywozowe przemysłu chemicznego.

Wobec możliwości nawiązania rozmów dotyczących stosunków handlowych polsko-węgierskich i polsko-norweskich Związek kończy obecnie gromadzenie postulatów wywozowych przemysłu chemicznego do tych krajów.

Zanotowane przez P. I. E. (Informator Eksportowy Nr. 14 i 15) następujące zmiany celne i reglamentacyjne interesujące przemysł chemiczny:

Belgja — reglamentacja importu obuwia gumowego i makuchów.

Francja — reglamentacja importu potażu żrącego, siarczanu magnezowego, węglanu potasu, siarczanu potasu, chlorku potasowego, superfosfatów mineralnych.

Holandja — przedłużenie reglamentacji importu obuwia na 6 miesięcy, reglamentacji importu makuchów na dalsze 3 miesiące.

Jugosławja — zniżki celne na amonjak, kwas mleczny, farby, opony i dętki.

Szwajcarja — reglamentacja importu opon i dętek, lakierów i pokostów.

Włochy — otwarcie kontyngentu bezcłowego na azotan sodowy.

Zanotowane zostały przez Związek następujące zapytania (notowane są jedynie zapytania dotyczące konkretnie produktów chemicznych, lub zapytania skierowane wprost do Związku).

Firma polsko-amerykańska w New-Yorku pragnie nawiązać stosunki — prosi o nadsyłanie ofert i wzorów.

Firma polsko-gdańska w Gdańsku pragnie eksportować produkty chemiczne, na niektóre rynki, ma już konkretne zapotrzebowanie. Prosi o nadsyłanie ofert i wzorów.

Kilka firm holenderskich ubiega się o eksport produktów chemicznych polskich do Indyj Holenderskich.

Firma australijska interesuje się eksportem produktów chemicznych, farmaceutycznych i specyfików do Australji.

Zanotowane zostały w Związku możliwości wywozu produktów chemicznych do Tunisu.

Szczegółowe informacje dotyczące eksportu — w Związku, tel. 5.29.69.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Państwowa Fabryka Prochu w Pionkach przystąpiła do produkcji i wypuściła już na rynek chlorek siarki, używany w fabrykach chemicznych przy procesach wulkanizacyjnych. Produkcja chlorku siarki w kraju naszym dotychczas nie istniała, podjęcie więc tego nowego działu wytwórczości nietylko pozwala uniezależnić się fabrykom gumowym od produktu zagranicznego, ale przyczynia się również do dalszej aktywizacji naszego bilansu handlowego.

KRONIKA

Dn. 24 maja r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którem nastąpiło ukonstytuowanie się Zarządu w następujący sposób: Prezes — p. Dr. Józef Landau; vice-prezesi — pp. Inż. Jerzy Wojnar, Prof. Józef Zawadzki, Inż. Włodzimierz Płużański; członkowie Prezydjum pp. Inż. Feliks Wiślicki, Inż. Jan Podraszko, Inż. Wiktor Sommer, Inż. Aleksander Tupalski.

Zarząd zapoznał się z aktualnym stanem rokowań o zawarcie traktatów handlowych z poszczególnemi krajami.

W wyniku postanowień Zarządu Związku, powołana została do życia Komisja Statutowa Związku w składzie p. Prezesa Ludwika Spiessa — jako przewodniczącego, pp. Dr. Józefa Landaua, Inż. Jerzego Wojnara, Inż. Czesława Benedeka, Prof. Józefa Zawadzkiego — jako członków, oraz pp. Inż. Czesława Swierczewskiego i Inż. Jana Podraszki — jako zastępców. Komisja zajmuje się opracowaniem nowego statutu Związku, uwzględniając przepisy nowego prawa przemysłowego. Doradcą prawnym Komisji jest Dziekan Warszawskiej Rady Adwokackiej, p. Mecenas Adam Chełmoński.

Dn. 28 kwietnia r. b. odbyło się ogólne zebranie Oddziału Polskiego Towarzystwa Chemji Przemysłowej, na którem wysłuchano sprawozdania z działalności Oddziału w roku ubiegłym, w szczególności zapoznano się z przebiegiem zorganizowanych zebrań odczytowych podczas III Zjazdu Chemików Polskich we Lwowie.

Z inicjatywy Związku Inż. Chemików Okręgu Warszawskiego powstała „Chemiczna Spółdzielnia w Warszawie", spółdzielnia z odp. ograniczoną. Władzą naczelną spółdzielni jest rada nadzorcza w składzie pp. inż. inż. J. Pfanhausera, A. Kaczorowskiego, P. Kąkolewskiego, Z. Otwinowskiego, W. Sobierańskiego; Zarząd stanowią pp. inż. inż. K. Czarnecki, E. Scharfenberg, A. Zetel i P. Głębicki — zastępca.

Obecnie spółdzielnia znajduje się w stadjum organizacji.

Zadaniem powstającej wytwórni jest produkowanie artykułów niewyrabianych w kraju, przyczem zatrudnieni będą bezrobotni inżynierowie chemicy.

Organizatorzy spółdzielni pracowali w kontakcie z Funduszem Pracy, z którym toczą się pertraktacje o udzielenie poparcia nowej placówce, mającej za zadanie zwalczanie bezrobocia i poprawę naszego bilansu handlowego. Wytwórnia zajmie się produkcją artykułów, nie wymagających kosztownej i skomplikowanej aparatury.

Obecnie sprowadzamy z zagranicy cały szereg drobnych artykułów chemicznych, których fabrykacji nie chcą się podjąć nasze większe fabryki chemiczne, przeto wskazanem byłoby, aby poszczególne fabryki w sprawie zapotrzebowania na artykuły chemiczne, sprowadzane z zagranicy, zwracały się do nowopowstającej wytwórni.

Tymczasowo sprawy związane ze spółdzielnią załatwia członek zarządu inż. A. Zetel, Warszawa, Ludna 6, tel. 9-53-58.

Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej jako Instytucja wyższej użyteczności, pozostająca pod Wysokim Protektoratem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wydaje począwszy od 1 stycznia 1934 r. dwutygodnik p. t. „Lot i Obrona przeciwlotniczo-gazowa Polski". Dwutygodnik ten jest oficjalnym organem L.O. P. P. i zajmuje już pod względem nakładu jedno z czołowych miejsc wśród perjodycznych wydawnictw w Polsce. Ze względu na to, że zorganizowanie i przygotowanie społeczeństwa do obrony przeciwlotniczo-gazowej jest dziś najbardziej palącą sprawą i wymaga dużego nakładu funduszów, co tylko przy współudziale całego społeczeństwa może być pomyślnie dokonane, Ministerstwo Przemysłu i Handlu w myśl okólnika Pana Ministra Nr. G.M.P. III 64/16 z dn. 24 marca b. r. zwróciło się do Związku Przemysłu Chemicznego o jaknajdalsze poparcie powyższej akcji wśród wszystkich członków przez umieszczenie w oficjalnym organie L.O.P.P. płatnych ogłoszeń i opisów reklamowych.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 37 z dn. 7 maja r. b. ukazało się pod poz. 337 Rozporządzenie Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z dn. 20 kwietnia 1934 o zasadach sporządzania bilansów, zamknięć rachunkowych i sprawozdań osób prawnych, obowiązanych do prowadzenia ksiąg handlowych.

Rozporządzenie to w dokładny sposób wyszczególnia pozycje, jakie muszą być uwzględnione po stronie aktywów i pasywów bilansu, ponadto zaś formułuje zasady układania sprawozdań, zamknięć rachunkowych, zestawień strat i zysków oraz bilansu. Rozporządzenie weszło w życie z dniem ogłoszenia.

Zwracamy uwagę wszystkich zrzeszonych przedsiębiorstw na konieczność dokładnego zapoznania się z tem Rozporządzeniem.

W Dz. Ust. Nr. 39 pod poz. 346 została ogłoszona Ustawa z dn. 15 marca 1934 o ordynacji podatkowej.

Ustawa wchodzi w życie z dn. 1 października r. b.; przepisy wykonawcze wyda Minister Skarbu, w porozumieniu z zainteresowanymi Ministrami.

W Dz. Ust. Nr. 39 z dn. 12 maja r. b. zostało ogłoszone pod poz. 348 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 25 kwietnia 1934 o cłach wywozowych.

Rozporządzenie to ustanawia celną taryfę wywozową. Spośród artykułów, bezpośrednio interesujących przemysł chemiczny, następujące towary opłacają cło przy wywozie:

Poz. 13. Smoła surowa z węgla kamiennego — zł. 2 od 100 kg.; za pozw. Min. Skarbu bez cła.

Poz. 14. Odpadki gumy i kauczuku; niezdatne do użytku wyroby gumowe — zł. 5 od 100 kg.

Poz. 15. Kości surowe niemielone i mielone — zł. 6 od 100 kg.

Rozporządzenie to weszło w życie dn. 26 maja 1934 r.

W Dz. Ust. Nr. 40 z dn. 15 maja r. b. pod poz. 350 została ogłoszona ustawa z dn. 10 marca 1934 o zmianie prawa przemysłowego.

Omówienie tej ustawy znajduje się na innem miejscu.

W „Monitorze Polskim" Nr. 112 z dn. 17 maja r. b. zostało ogłoszone pod poz. 153 obwieszczenie Ministra Skarbu z dn. 5 maja 1934 w sprawie urzędów celnych, uprawnionych do odprawy celnej produktów pośrednich, służących do wyrobu barwników syntetycznych. Są to mianowicie następujące urzędy celne: Bielsko, Gdynia, Kraków, Łódź, Poznań, Warszawa, a na terenie W. M. Gdańska — Leegetor, Oliwa i Weichselbahnhof.

ECHA

* Z dniem 1 lutego r. b. p. Dr. Albert Wolkenberg ustąpił ze stanowiska Dyrektora, oraz członka Zarządu Fabr. Chem. Farm. „Dr. A. Wander" Sp. Akc. w Krakowie.

W skład Dyrekcji tej fabryki wchodzą obecnie pp. Dr. Max Koffler jako dyrektor i Stefan J. Ryniewicz jako prokurent.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	440 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	160 „
„ „ czysty 99%	300 „
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,53 „
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,52 „
* „ granulowany za 1 kg % N_2	1,69 „
Azotan amonu	100 „
Azotyn sodowy	120 „
Benzol handlowy 90%	92 „
„ czysty	104 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 „
* Boraks	90—100 „
Chlor ciekły	115 „
Chlorek cynku 50° Bé	30 „
*Chlorek wapna bielący	30,6 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22 „
Chlorobenzol	165 „
Chloroform czysty	800 „
„ „pro narcosi“	1,800 „
Eter siarkowy	450 „
Fenol czysty	265 „
Formalina 40%	260 „
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	220 „
* „ techniczna 85/88%	160 „
Karbolineum	29,75 „
Klej kostny	230 „
Klej skórny biały	280 „
Krezol czysty	128 „
Kwas azotowy tech. 36° Bé za 100% HNO_3	95 „
Kwas mrówkowy 80%	235 „
Kwas siarkowy 60° Bé	6,00 „
„ solny 19°/21° Bé	12,25 „
„ octowy techn. 30%	100 „
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	15 zł.
„ rogowa 13/14%N	50 „
Naftalin surowy prasowany	28,00 „
„ czysty w łuskach	52,50 „
Octan sodu	120 „
„ ołowiu	205 „
Oleina	175 „
Oleum 20%	19,24 „
Olej lniany	175 „
* Potaż kalcynowany 90/95%	120 „
* Potaż żrący topiony 88/92%	140 „
Pirydyna czysta dla celów analitycznych za 1 kg	8,00 „
Smoła preparowana	16,50 „
Saletra amonowa	100 „
Saletra potasowa	130 „
* Saletra sodowa przem. zwyczajna	55 „
* Saletra sodowa rafinowana	75 „
*Salmjak raf.	120 „
Siarczan amonu	28,45 „
* Siarczan miedzi	65—75 „
* Siarczek sodu 60/62%	64 „
Soda amonjakalna	25 „
* „ kaustyczna	54 „
Sól glauberska krystaliczna	7,00 „
Stearyna	155 „
Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	10,72 „
Toluol czysty	115 „
Woda amonjakalna chem. czysta zaw. ± 25% NH_3	60 „
Żelatyna techn.	400 „

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.“, Zgierz, tel. Łódź 121-01; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. I-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“. Warszawa, Czackiego 14, tel. 5.91-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„FR. KARPIŃSKI SPÓŁKA AKCYJNA“, Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM“, Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 206-80.
Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW“ Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, 5.84-30

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Soda kaustyczna.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Sól glauberska krystaliczna:
„TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:
Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej—Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI **Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11**